

بررسی و تحلیل ماهیت پول و رابطه آن ربا از دیدگاه شهید بهشتی

در مقایسه با نظر غزالی، طالقانی و مطهری

باقری

چکیده

با توجه به اینکه تحول و پیشرفت جوامع می تواند موجب تغییر موضوعات احکام و به تبع تغییر خود احکام شود، از این جهت شناخت دقیق احکام اجتماعی و معاملات در شریعت نیاز به اجتهاد مداوم و پویا و همچنین مجتهدینی آشنا به زمان دارد که دائم احکام شرع را با شرایط روز سازگار نمایند و بنابراین می توان گفت که یکی از وظایف اساسی مجتهدان اسلام شناس نیز شناخت موضوعات شرعی و اجتهاد در احکام مستحدثه‌ای می باشد که بیان احکام غلط آنها موجب نابسامانی اجتماع و بدینی مردم نسبت به احکام شریعت می گردد.

از جمله موضوعاتی که شدیداً دچار تحول شده و نیاز به اجتهاد جدید و موشکافی بیشتری دارد، پول، اسکناس و احکام مرتبط با آن می باشد و همچنین از جمله فقیهانی که به بحث در مورد مسائل مستحدثه و همچنین بحث در مورد ماهیت پول و رابطه آن با ربا پرداخته ، شهید بهشتی، شهید مطهری و مرحوم طالقانی بوده اند که نظرات آنها با یکدیگر نیز دارای اختلافاتی می باشد.

از کلمات شهید بهشتی و طالقانی اینگونه استنباط می شود که فلسفه حرمت ربا در ارتباط با برخی از وظایف پول بوده و بنابراین استفاده از پول اعتباری به مانند یک کالا افراد را به ورطه ربا وارد ساخته و بنابراین وظیفه آنرا منحصر در تسهیل مبادلات قرار داده اند و بنابراین نظری مشابه غزالی را مطرح کرده اند و در طرف مقابل برخی همانند شهید مطهری فلسفه حرمت ربا را بی ارتباط با وظایف و ماهیت پول دانسته و آنرا مرتبط با قرض دیده اند. شهید بهشتی پول را همانند حواله انبار گرفته است در حالی که مطهری آنرا از جهاتی متفاوت با آن بیان دیده است.

این مقاله در صدد است که به بررسی و تحلیل نظر شهید بهشتی در مورد ماهیت و وظایف پول و همچنین رابطه آن با فلسفه ربا در مقایسه با نظر طالقانی، غزالی و مطهری پردازد و در این راستا ابتدا نظر شهید بهشتی و سپس غزالی، طالقانی و مطهری را مطرح کرده و در ادامه به نقد نظر شهید بهشتی و مقایسه آن با نظر سه عالم دیگر می پردازد

کلمات کلیدی: ماهیت پول، وظایف پول، شهید بهشتی، شهید مطهری، طالقانی